

BIJLAGE: Kennisnotitie IKC Lansingerland

December 2021

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Clustering van voorzieningen als een maatschappelijke ontwikkeling	5
3. De situatie in Lansingerland	6
4. Wat verstaan we onder een IKC?	7
5. Maatschappelijke en inhoudelijke redenen voor het IKC	9
6. Relevante beleidsterreinen	12
7. Doelstellingen voor de gemeente Lansingerland voor IKC vorming	13
8. Beleidscriteria voor de huisvestingsbeslissingen van het IKC	15
9. De rol van de gemeente en van de partners	17
10. Afstemming en dialoog	19
BIJLAGE - Ontwikkelinstrument IKC Lansingerland	20

1. Inleiding

De gemeente Lansingerland vindt het belangrijk dat er voorzieningen voor kinderen van 0-12 jaar zijn, waar zij kunnen spelen, leren, ontspannen, sporten, cultuur beleven en vrienden maken. De ontwikkeling van een goede en aantrekkelijke educatieve infrastructuur is een belangrijke doelstelling. Daarmee bedoelen we een goed toegankelijk en ruimtelijk gespreid aanbod, dat goed aansluit bij de ontwikkel behoeften van de kinderen en ouders.

Om deze aantrekkelijke educatieve infrastructuur te ontwikkelen worden opvang en onderwijs voorzieningen in veel gemeenten ruimtelijk bijeengebracht. Een uitwerking van die clustering is het integraal kindcentrum (IKC). Binnen een integraal kindcentrum werken scholen en kinderopvang (kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang) samen aan de doorgaande ontwikkelingslijn van kinderen, zodat kinderen optimale mogelijkheden worden geboden om zich te ontwikkelen.

Scholen, kinderopvang en andere voorzieningen zoeken steeds meer samenwerking. Hiervoor zijn verschillende maatschappelijke en inhoudelijke redenen. Het gevolg is dat betrokken partijen ook zoeken naar mogelijkheden tot clusteren, combineren en integreren van huisvesting.

Voor de scholen in de gemeente Lansingerland is in 2020 een Integraal Huisvestingsplan (IHP)¹ ontwikkeld. De komende tijd zal er woningbouw gepleegd worden in verschillende kernen en de verwachting is dat scholen zullen groeien, dat er scholen bij zullen komen, en dat er ook meer vraag zal komen naar kinderopvang. De laatste tijd komen er steeds meer vragen over het combineren van onderwijs en opvang in één gebouw, bijvoorbeeld in de vorm van een Integraal kindcentrum (IKC). Het huidige IHP biedt onvoldoende aanknopingspunten voor beleidsbeslissingen over de IKCvorming in Lansingerland. Daarom is deze aanvulling op het IHP geschreven. De kennisnotitie IKC biedt een perspectief op IKC-vorming in de gemeente Lansingerland.

In het IHP wordt gerefereerd aan de ontwikkeling van geclusterde voorzieningen zoals IKC en brede school in termen van wijknetwerken, zoals op p. 57 van het IHP: 'Een goede aansluiting tussen scholen, buitenschoolse opvang, kinderdagverblijven, peuteropvang, centrum voor jeugd en gezin, jeugd- en jongerenwerk, sport en cultuur zorgt ervoor dat kinderen zich breder kunnen ontwikkelen. En daarbij dat organisaties beter van elkaar weten hoe zij de kinderen benaderen en dit op elkaar kunnen afstemmen. Een kind ervaart hierdoor bij de overgang van bijvoorbeeld de kinderopvang naar school minder hiaten. Aan de andere kant helpt het de verschillende organisaties om kinderen die dat nodig hebben op een goede en gelijke manier te ondersteunen. Daarnaast kunnen wij hiermee kinderen helpen in het ontdekken van hun talenten. Uitgangspunten bij de realisatie van onderwijshuisvesting:

- Als wenselijk door schoolbestuur, gemeente en eventuele andere partijen een netwerk van voorzieningen voor alle kinderen van nul tot twaalf jaar, waarin verschillende fysieke (campus, alles-in-1-gebouw, etc.) als inhoudelijke (buitenschoolse opvang, sport, etc.) verschijningsvormen mogelijk zijn;
- Goede afspraken over de financiering van beheer en de exploitatie bij medegebruik.'

In bovenstaand citaat is de ontwikkeling heel kernachtig samengevat. In de kennisnotitie werken we dit nu uit.

¹ Gemeente Lansingerland (2020). Integraal Huisvestingsplan 2020 – 2024, Primair Onderwijs, Gemeente Lansingerland

De kennisnotitie biedt een denk- en beleidskader voor de ontwikkeling van IKCs. Deze nota is opdracht van de gemeente Lansingerland geschreven door Sardes. Daarna is deze voorgelegd aan de schoolbesturen en kinderopvang.

2. Clustering van voorzieningen als een maatschappelijke ontwikkeling

Als we de ontwikkelingen in het onderwijs over wat langere tijd bezien, dan wordt zichtbaar dat er langzamerhand steeds meer clustering van voorzieningen gaande is rond het onderwijs. Dat begon 35 jaar geleden met het samengaan van de kleuterschool en de lagere school in 1985: zo ontstond de basisschool met acht leerjaren. Rond 1995 ontstond het concept brede school, waarin de school samenwerkte met welzijn, cultuur en sport, vaak in wijken met meer achterstanden. Tussen 2002 en 2013 groeide het aantal brede scholen van 450 naar 2000 (De Weerd, ea 2014)². Sinds het jaar 2000 wordt gewerkt aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE): extra ontwikkelingsmogelijkheden voor kinderen van 2,5-6 jaar. Dit is ook een aanleiding voor scholen om met voorschoolse instellingen (peuteropvang) samen te werken. De wet primair onderwijs vraagt ook aan kinderopvang en school om een doorgaande lijn te maken voor kinderen met een VVE-indicatie (WPO, artikel 167). De motie Van Aartsen / Bos (2007) vroeg aan scholen om kinderopvang te bieden als ouders daar om vroegen. Dit is opgenomen in de wet Primair onderwijs (artikel 45 WPO, 2007). Op basis hiervan ontstond het concept Integraal Kindcentrum (IKC)³, waarin onderwijs en kinderopvang intensief samenwerken. Ook andere instellingen zoeken de school op als partner, denk aan de Bibliotheek op School (BOS) en de Zorg advies teams, voor afstemming van preventie en jeugdhulp.

De laatste jaren wordt steeds meer belang gehecht aan samenwerking: 'it takes a village to raise a child'. Daarnaast ziet men ook het belang van geïntegreerde aanpakken in het sociaal domein.

De uitwerking van iedere samenwerking is per gemeente, zelfs per locatie verschillend, omdat ieder bestuur en iedere school eigen keuzes maakt.

² Weerd, M. de, Paulussen-Hoogeboom, M.C., Slotboom, S.T., Pol, S. van der, Krooneman, P.J. (2014). Jaarbericht brede scholen en integrale kindcentra 2013. Amsterdam: Regioplan

³ Studulski, F. en klankbordgroep IKC (2010). Op weg naar het integraal kindcentrum, een verkenning, Amsterdam: SWP

3. De situatie in Lansingerland

In deze paragraaf schetsen we kort de situatie in Lansingerland.

In Lansingerland zijn 22 basisscholen, waarvan sommigen verschillende (neven)locaties hebben. Er zijn in 2021 vijf verschillende schoolbesturen met verschillende denominaties.

De voorschoolse opvang is verdeeld over verschillende houders. Van deze 29 houders hebben slecht zes locaties een VVE certificering. In het dashboard onderwijskansen van het CBS⁴ zien we dat er in Lansingerland 1265 peuters zijn (in 2020), waarvan er 80 peuters zijn die een mogelijk risico op achterstanden oplopen (6%). Deze peuters komen in aanmerking voor een VVE-indicatie die door het consultatiebureau wordt afgegeven. Opvallend en ter vergelijking: in Delft zijn ook 1265 peuters, maar daarvan zijn er 210 die een risico op achterstanden lopen (17%).

Lansingerland heeft relatief minder kinderen met een risico op achterstand.

Over het algemeen neemt de overtuiging toe dat een uitdagende en rijke speelleeromgeving voor alle kinderen van belang is (met en zonder risico op achterstanden).

Bij de BSO overheerst Small Steps als houder.

Als we afgaan op de websites van de scholen, dan is er één locatie die zich presenteert als een IKC: IKC de Gouden Griffel in Berkel en Rodenrijs.

Scholen		Voorschoolse opvang		Buitenschoolse opvang	
RVKO	2 scholen	Small Steps	10 locaties	Small Steps	22 locaties
Scholengroep Holland	4 scholen	SKL	5 locaties	BLOS	1 locatie
Spectrum-SPCO	8 scholen	Het Paleisje	2 locaties	Het Paleisje	1 locatie
Laurentius	7 scholen	Bij de Hand	2 locaties	Bij de Hand	3 locaties
LEV-WN	1 school	De Droomplaats	1 locatie	De Droomplaats	1 locatie
		Boerderij Het Lansingerland	2 locaties	Boerderij Het Lansingerland	1 locatie
		De Paddenstoel	2 locaties	De Paddenstoel	2 locaties
		Angelique Huisman	1 locatie	Prokino	1 locatie
		Natuurlijk Thuis	1 locatie	St IKC De Gouden Griffel	1 locatie
		Just Kiddies	1 locatie		
		St Peuterspeelzaalgroep Bleiswijk	1 locatie		
		SKPR	1 locatie		
Totaal	22 scholen		29 locaties		33 locaties

Bronnen: DUO / IHP, LRK register

Zoals aangegeven in het IHP zullen er de komende jaren nieuwe locaties bijkomen en zullen ook bestaande scholen worden gerenoveerd. Hierin behoort de samenwerking tussen opvang en onderwijs tot de afwegingen.

⁴ <https://dashboards.cbs.nl/v3/onderwijsachterstanden/>

4. Wat verstaan we onder een integraal kindcentrum?

Een integraal kindcentrum is een basisschool en kinderopvang die (intensief) samenwerken. Dat doen zij om betere kansen voor kinderen te creëren. De opvang kan zich richten op hele dag opvang (0-4), peuteropvang (2,5-4 jaar), tussenschoolse opvang en buitenschoolse opvang. Het bieden van een doorgaande lijn voor kinderen is belangrijk, maar het IKC heeft ook meerwaarde voor ouders (minder breng en haal momenten) en het team (meer professionele mogelijkheden).

Het idee van het IKC ontstond rond 2010. Voor het IKC zijn geen regels of wettelijk inrichtingseisen. IKCs richten zich op wat er nodig is in de eigen wijk of omgeving, daarom kan de inhoudelijke vormgeving variëren. De kern is echter: een integrale samenwerking tussen onderwijs en opvang.

Werkdefinitie

Een integraal kindcentrum is een voorziening voor kinderen van tenminste 0-12 jaar, waar zij gedurende de dag komen om te leren, spelen, ontwikkelen en ontmoeten. Alle ontwikkelingsterreinen van kinderen komen aan bod. De omgeving biedt een totaalpakket op het gebied van educatie, opvang en ontwikkeling. Daarbij zijn er wel functionele specialismen (inclusief taakverdeling), maar vaak geen institutionele en organisatorische verdeling. Het kindcentrum biedt kinderen een dagprogramma voor zolang als zij (hun ouders) willen deelnemen, met minimale en maximale uren, met ruime openingstijden. (Bron: divers: 2014; 2010; 2015)⁵

Er zijn geen wettelijke voorschriften of een landelijk keurmerk voor een IKC. Sommigen noemen het ook anders, zoals een speelleercentrum, of alles-in-één-school. Ook wordt er wel onderscheid gemaakt tussen IKC en KC. Hierbij drukt de toevoeging 'integraal' uit dat er meer integratie en samenwerking is dan bij een 'kindcentrum'. Dit zijn afspraken die onderwijs en opvang onderling kunnen maken om hun niveau van samenwerking uit te drukken.

In de gemeente Lansingerland gaat het om clusteren en samenwerken, in eerste instantie tussen de opvang en het onderwijs. De toenadering is niet louter een huisvestingsvraagstuk. Het gaat ook om de meerwaarde die verwacht wordt van inhoudelijke samenwerking (doorgaande lijn, opvoeding, zorg, expertise, etc.). Als kenmerken van die toenadering zien we daarom de volgende gemeenschappelijke aspecten. Deze aspecten herkennen we in de meeste kindcentra⁶:

- Het IKC is onderbouwd met een eenduidige visie
De gezamenlijk visie van waaruit gewerkt wordt is heel belangrijk
- Eén leidinggevende per locatie
Om slagvaardigheid in het IKC te creëren wordt gewerkt met één leidinggevende of een management team.

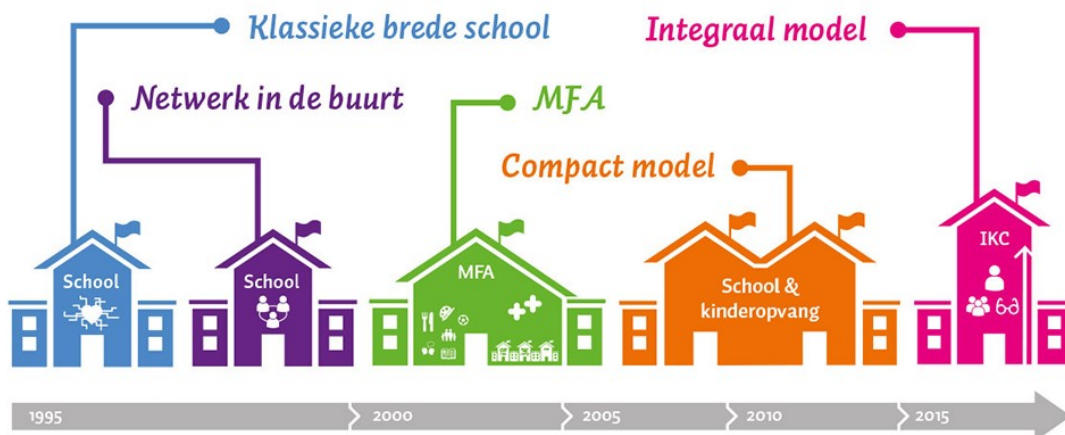
⁵ VNG (2014). Handreiking beleid Kindcentra, Vaart maken, Koplopers van kindcentra doen verslag, Den Haag: VNG
Klankbordgroep IKC en Studulski, F. (2010). Op weg naar het IKC, een verkenning, Amsterdam: SWP
Rozendaal, G. van, Vaes, M., (red), (2015). Kindcentra 2020, een realistisch perspectief, van de regiegroep kindcentra 2020, Kindcentra2020

⁶ Zie o.a. VNG (2014) Vaart maken. Handreiking beleid kindcentra. Koplopers van kindcentra doen verslag, VNG / Kopgroep wethouders / Andere tijden, Den Haag: VNG
Rozendaal, G. van, Vaes, M., (red), (2015). Kindcentra 2020, een realistisch perspectief, van de regiegroep kindcentra 2020, Kindcentra2020
Klankbordgroep integraal kindcentrum en Studulski, F. (2010). Op weg naar een integraal kindcentrum, een verkenning, Amsterdam: SWP

- Eén organisatie
Het streven is om de uitstraling van één organisatie te hebben, mogelijk wel met verschillen tussen 'front office en backoffice'.
- Eén personeelsbeleid
Dit zou kunnen met gezamenlijke scholingen en bijeenkomsten. Mogelijk kan ook personeel worden uitgewisseld. Het oorspronkelijk streven om tot één cao te komen, is te hoog gegrepen.
- Op één locatie
Dit hoeft niet altijd één gebouw te zijn, het kunnen ook twee gebouwen naast elkaar zijn.
- Voorzieningen voor 0-12 jaar
De leeftijdsgroep 0-4 jaar hoort er echt bij. Afhankelijk van de situatie kan het ook 2-12 jaar zijn.
- Ruime openingstijden
Hierbij wordt gedacht aan bijvoorbeeld 7.00 – 19.00 uur, de kinderopvang heeft ruimere openingstijden.

In een integraal kindcentrum willen we kinderen een ononderbroken ontwikkelingsomgeving aan bieden, met ruimere openingstijden en ook met professionals die onderdeel zijn van één team. Er wordt gewerkt alsof men in één organisatie werkt. Wettelijk moeten de financiën van opvang en onderwijs gescheiden blijven. Er zijn meer belemmeringen in wet- en regelgeving, omdat onderwijs een publiek goed is en kinderopvang een private achtergrond heeft: denk hierbij aan de CAO's, BTW verrekening, inrichtingseisen, ...). Toch ontstaan er op veel verschillende plekken in Nederland integrale kindcentra.

Het IKC bouwt misschien voort op de toenemende samenwerking die al aan het ontstaan was in het kader van de brede school. De brede school was een 'losser' samenwerkingsverband tussen school en welzijn, sport en cultuur. Het landelijk steunpunt brede scholen heeft dat zo vormgegeven.

5. Maatschappelijke en inhoudelijke redenen voor het IKC

Er zijn verschillende maatschappelijke en inhoudelijke aanleidingen voor het IKC. Het IKC is geen doel op zich, maar een middel om andere doelen te willen bereiken. Het uiteindelijke doel is de ontwikkelingskansen van kinderen zo veel mogelijk te stimuleren en ondersteunen. We behandelen hier een aantal argumenten, met onderzoek die een onderbouwing voor het IKC zijn. We kijken naar:

- Aandacht voor het jonge kind (hersenenontwikkeling)
- Economisch onderzoek
- Arbeidsparticipatie van mannen en vrouwen
- Effecten van voor- en vroegschoolse educatie
- Passend onderwijs en inclusie

Daarna kijken we ook vooruit naar beleidsontwikkelingen en verwachtingen.

De laatste tijd is er steeds meer aandacht voor het jonge kind (0-6 jaar). Uit onderzoek blijkt dat de jonge jaren voor kinderen heel belangrijk zijn, omdat kinderen in die periode heel sensitief zijn voor de omgeving en zij ook snelle sprongen maken in de ontwikkeling (Onderwijsraad, 2011; Onderwijsraad, 2015)⁷. Dat vraagt om een rijke speelleeromgeving. In de eerste vier jaren is er veel hersenenontwikkeling bij kinderen (OECD, 2012)⁸, die op dat moment ook een goede stimulering vraagt.

Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar de langetermijneffecten en economische opbrengsten van vroege educatieve programma's. Heckman (2006; Heckman e.a., 2010; Belfield e.a., 2006)⁹ heeft de beroemde rate-of-return curve berekend, waaruit blijkt dat (1) investeringen in de periode vóór de basisschool het meest rendabel zijn en zichzelf meer dan terugverdienen, met een geschatte opbrengst van 1:12 op 40-jarige leeftijd (1 dollar investeren levert 12 dollars winst op; Heckman, 2010), en dat (2) extra investeringen vanaf ongeveer het midden van de basisschool zich minder sterk terugverdienen (uit: Slot en Leseman, 2019)¹⁰.

Een maatschappelijke verandering die op de achtergrond een rol speelt is dat het scholingsniveau van de bevolking de afgelopen jaren is gestegen en een gevolg daarvan is dat de arbeidsparticipatie van vrouwen is gestegen (van 35,1 naar 65,1% tussen 1969 en 2016; CBS, 2017). In Nederland wordt nog steeds veel in deeltijd gewerkt, maar er is een toenemende behoefte aan opvang voor gezinnen waar beide partners werken.

Ook in Nederland wordt het belang van goede voor- en vroegschoolse educatie inmiddels bevestigd. Er is op verschillende manieren onderzoek gedaan naar de effectiviteit van VVE, maar een van de belangrijkste onderzoeken was dat van Leseman en Veen (2016)¹¹ op basis van het

⁷ Onderwijsraad (2010). Naar een nieuwe kleuterperiode in de basisschool. Den Haag: Onderwijsraad
Onderwijsraad (2015). Een goede start voor het jonge kind, Den Haag: Onderwijsraad

⁸ OECD (2012). Starting Strong III - A Quality Toolbox for Early Childhood Education and Care, Parijs: OECD

⁹ Heckman, J. J. (2006) Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. Science, 312 (5782), 1900-1902. doi:10.1126/science.1128898

Heckman, J. J., Moon, S. H., Pinto, R., Savelyev, P. A., & Yavitz, A. (2010) The rate of return to the HighScope Perry Preschool Perry Program. Journal of Public Economics, 94(1-2), 114-128. doi:10.1016/j.jpubeco.2009.11.001

¹⁰ Slot, P. & Leseman, P. (2019). Investeren in kinderen van 0-12 jaar, bevindingen uit de wetenschap, PACT voor kindcentra

¹¹ Leseman, P. & Veen, A. (2016). Pre-COOL cohortonderzoek. Effecten van kwaliteit van voorschoolse instellingen. Utrecht/Amsterdam: Universiteit Utrecht/Kohnstamm Instituut.

pre-COOL cohortonderzoek (zie ook Leseman et al., 2017)¹². Het onderzoek wil goed onderbouwde uitspraken kunnen doen over de maatschappelijke opbrengsten van investeringen in opvang en educatie in de voor- en vroegschoolse periode. Het onderzoek geeft aan dat vooral kinderen met een risico op achterstanden (taal- en ontwikkelingsachterstanden) baat hebben bij een voor- en vroegschoolse aanbod. De achterstand wordt in de voorschoolse periode weliswaar niet helemaal wordt ingelopen, maar neemt wel substantieel af. Doelgroepkinderen ontwikkelen zich gedurende die periode sneller dan niet-doelgroepkinderen. De woordenschat en de aandachtfunctie verbeteren.

In opdracht van PACT deden Slot en Leseman (2019)¹³ een studie naar wetenschappelijke effecten van het IKC. Hieruit blijkt dat integratie van voorzieningen (zoals in het IKC) kan bijdragen aan kansengelijkheid, dat investeren in jonge kinderen loont, dat deelname aan voorschoolse voorzieningen een positief effect heeft. In de publicatie worden negen aannames over het IKC onderbouwd. Een belangrijke aanname richt zich bijvoorbeeld op de doorgaande lijn. Een recente review uit de VS laat zien dat de effecten van voorschoolse voorzieningen het snelst uitdoven bij de overgang naar de basisschool (Yoshikawa, ea, 2016)¹⁴, wat lijkt te duiden op het ontbreken van een doorgaande lijn. Ook voor de Nederlandse situatie lijken kinderen weinig te merken van een doorgaande lijn, vooral in het kader van voor-en vroegschoolse educatie, tussen voorschoolse voorzieningen en de basisschool (Veen e.a., 2017)¹⁵. Een goede transitie van de voorschoolse periode naar de school is daarom van belang.

In opdracht van PACT deden Doornenbal ea (2017)¹⁶ onderzoek naar inclusie in verschillende proeftuinen van het IKC. Dit leverde aanwijzingen, adviezen en randvoorwaarden op over de toenemende samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs. Inclusie is een ontwikkeling die ook door het ministerie van OCW is overgenomen (zie ook het advies Onderwijsraad, 2020)¹⁷.

Het IKC is nog maar een jonge ontwikkeling. Omdat er ook maatschappelijke effecten zijn voor ouders, kunnen niet alle effecten vertaald worden in betere prestaties. Het gaat bij een IKC om meer dan cognitieve prestaties.

Beleidsontwikkelingen en verwachtingen

Het aanbod voor jonge kinderen is in Nederland versnipperd: er is het consultatiebureau, de hele dagopvang, gastouders, de peuterspeelzaal en de basisschool. Om de versnippering van het aanbod wat terug te dringen is in de WET Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie ('wet OKE', 2010) aangekondigd om de peuterspeelzalen en de kinderopvang samen te laten gaan (te harmoniseren). Dit is in 2018 gedaan. De voorschoolse educatie wordt nu uitgevoerd door de kinderopvang. De kinderopvang als sector maakt ook een sterke ontwikkeling door (een emancipatie). In de kinderopvang komt steeds meer aandacht voor de ontwikkeling van de kinderen. Het bezien van de kinderopvang als een 'oppas' is niet meer van deze tijd. In het

¹² Leseman, P., Mulder, H., Verhagen, J., Broekhuizen, M., Slot, P., & Van Schaik, S. (2017). Effectiveness of Dutch targeted preschool education policy for disadvantaged children. In H. P. Blossfeld, N. Kulic, J. Skopek & M. Triventi (Eds.), *Childcare, early education, and social inequality – An international perspective* (pp. 173-193). Cheltenham, UK: Edward Elgar.

¹³ Slot, P. & Leseman, P. (2019). Investeren in kinderen van 0-12 jaar, bevindingen uit de wetenschap, PACT voor kindcentra

¹⁴ Yoshikawa, H., Weiland, C., & Brooks-Gunn, J. (2016). When does preschool matter? *The Future of Children*, 26(2), 21-35. doi:10.1353/foc.2016.0010

¹⁵ Veen, A., Veen, I. van der, Schaik, S. van, Leseman, P. (2017). *Kwaliteit in kleutergroepen en de relatie met ontwikkeling van kinderen. Resultaten uit het pre-COOL cohortonderzoek*. Amsterdam: Kohnstamm Instituut.

¹⁶ Doornenbal, J., Fukink, R., Yperen, T. van, Balledux, M., Spoelstra, J., Verseveld, M van, (2017). *Inclusie door interprofessionele samenwerking, resultaten van de proeftuinen van PAT, Pact voor kindcentra*

¹⁷ Onderwijsraad (2020). *Steeds inclusiever*. Den Haag: Onderwijsraad

manifest van de brancheorganisaties (2019)¹⁸ is dat nog eens bevestigd. In het manifest worden drie pijlers benadrukt: ontwikkeling van het jonge kind (0-6 jaar), brede talentontwikkeling (6-12 jaar) en ondersteuning van en dienstverlening aan ouders. Het manifest wijst op een toenemende samenwerking met onderwijs.

Na de toeslagenaffaire in de kinderopvang pleiten veel politieke partijen voor kinderopvang als een basisvoorziening (betere toegankelijkheid of zelfs gratis kinderopvang). De SER (2021)¹⁹ heeft speciaal voor de formatie nog een advies opgesteld. Hierin wordt gepleit voor: twee dagen gratis kinderopvang voor 0-4 jaar en BSO en het loslaten van de arbeidseis (ouders moeten werken of studeren om recht te hebben op kinderopvang toeslag). Er verschenen verschillende rapporten die kinderopvang als een basisvoorziening bepleiten (Leseman ea 2021; Platform de toekomst van de arbeid, 2020)²⁰

¹⁸ Brancheverenigingen (2019). Manifest kinderopvang, Veranker de unieke expertise van de kinderopvang, Utrecht: Branchevereniging kinderopvang, Branche vereniging maatschappelijke kinderopvang en Boink

¹⁹ SER (2021). en kansrijke start voor alle kinderen Naar inclusieve en toegankelijke voorzieningen voor kinderen van 0-13 jaar, Den Haag: SER

²⁰ Leseman, P., Van der Werf, W., Jepma, IJ., Studulski, F., Nelemans, S., & Slot, P. (2021). Toekomst van de kinderopvang in het pedagogisch-educatieve ecosysteem van kinderen: Een verkenning. Utrecht: Universiteit Utrecht/Sardes. Platform De Toekomst van Arbeid (2020). Investeren in mensen: bouwstenen van een regeerakkoord over werken, leren en verzekeren. Opgehaald van <https://www.toekomstvanarbeid.nl/publicaties/investeren-in-mensen/>

6. Relevante beleidsterreinen

Door de samenwerking tussen opvang en onderwijs bieden IKCs ook mogelijkheden om relevante beleidsterreinen en doelen een plek te geven. Het IKC is ook een 'vindplaats'. Gemeente, schoolbesturen en kinderopvang maken hier zelf keuzes in.

Hier geven we een kort overzicht van de relevante beleidsterreinen.

thema	Korte toelichting
VVE	Kinderen met een taal- of ontwikkelingsachterstand worden op basis van een indicatie van het consultatiebureau doorverwezen naar een VVE voorziening. Het is belangrijk dat er een doorgaande lijn (overdracht) tussen opvang en basisschool is. Het aanbod is bedoeld voor kinderen van 2,5 – 6 jaar.
Passend onderwijs en jeugdzorg	In 2014 is het passend onderwijs ingevoerd, waarbij schoolbesturen een zorgplicht hebben voor kinderen die behoefte hebben aan extra ondersteuning. Vanaf 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de zorg voor jeugd. Gemeente en scholen werken samen om de ontwikkelingen op het gebied van jeugdzorg en passend onderwijs goed op elkaar af te stemmen. Er moet een goede samenhang zijn tussen onderwijsondersteuning in de school en jeugd- en welzijnsvoorzieningen, opvoedings- en opgroeiondersteuning en jeugdhulp buiten de school. In een IKC wordt vanuit verschillende expertises en disciplines naar de ontwikkeling van kinderen gekeken.
Cultuureducatie	Kunst en cultuur is een integraal onderdeel van het reguliere lesaanbod. Vaak wordt het cultuuraanbod verdiept of versterkt met een buitenschools aanbod. Hierbij kan ook de bibliotheek een rol spelen. Het is de bedoeling dat er doorlopende leerlijnen zijn waarin alle kunstdisciplines aan bod komen. Op die manier werken de meeste scholen ook aan talentontwikkeling.
Sport & beweging	Sport en bewegen is heel belangrijk voor kinderen. Zeker ook als het gaat om het bestrijden van overgewicht. Bij een gecombineerd aanbod bij IKCs kunnen meer kinderen bereikt worden en betrokken worden in naschools aanbod. Bewegingmanagement richt zich op problemen op het gebied van bewegingsarmoede, overgewicht en motorische achterstanden.
(Onderwijs) huisvesting	Sinds 1 januari 2015 is er een nieuwe taakverdeling op het gebied van onderwijshuisvesting. De gemeente is verantwoordelijk voor de bekostiging van nieuwbouw en uitbreiding. Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de bekostiging van groot (buiten-)onderhoud en aanpassingen. In 2020 is het IHP vastgesteld voor de periode 2020-2024, met een perspectief van 15 jaar.
Andere thema's	Wetenschap en techniek Natuur- en milieu educatie Jeugdparticipatie Gezondheid en preventie

7. Doelstellingen voor de gemeente Lansingerland voor IKC vorming

De gemeente Lansingerland vindt het belangrijk dat er een eigentijds, toegankelijk en divers aanbod is voor kinderen en ouders die gebruik maken van onderwijs en opvang.

De gemeente Lansingerland ziet een aantal redenen voor het vormen van een IKCs. Tegelijkertijd zijn er ook redenen die minder aansprekend zijn. Deze staan in het onderstaand schema.

Goede redenen	Minder goede redenen
▪ Het belang van een goede doorgaande lijn; ▪ Het bieden van meer ontwikkelingskansen voor kinderen; ▪ Minder stress bij ouders: minder haal en breng bewegingen van kinderen en ouders; ▪ Meer mogelijkheden voor talentontwikkeling bij kinderen; ▪ Bundeling van expertise en talenten van professionals (korte lijnen tussen professionals); ▪ Meer mogelijkheden voor preventie en kinderen met een ondersteuningsbehoefte	• Een IKC worden omdat het 'in de mode' is • Een IKC worden om meer vierkante meters te regelen • Een IKC worden zonder draagvlak bij team, ouders en MR • Een IKC worden met als belangrijkste reden een betere concurrentiepositie • Een zo groot mogelijk IKC worden • De IKC ontwikkeling 'van bovenaf' opleggen • IKC vorming met als gevolg: segregatie van leerlingen

Het IKC is er in eerste instantie voor het kind. De overgang van peuter naar kleuter is voor sommige ouders en kinderen erg groot. Een IKC met een doorgaande ontwikkelingslijn van de voorschoolse naar de schoolse periode kan helpen die overgang beter te later verlopen. Het is belangrijk dat de voorschoolse voorzieningen niet gaan 'verschoolsen'. Daarnaast zijn er wellicht meer mogelijkheden om met aandacht naar de ondersteuningsbehoeften van kinderen te kijken. Voor het personeel ontstaan bij meer integratie tussen onderwijs en opvang meer mogelijkheden voor uitwisseling. Op een krappe personeelsmarkt kan dit mogelijk leiden tot nieuwe oplossingen, interessantere functies en uitwisseling van personeel tussen opvang en onderwijs.

De gemeente Lansingerland vindt het belangrijk dat er een divers aanbod blijft bestaan. Voor ouders blijft een keuze uit verschillende aanbieders. Het betekent onder andere:

- Niet alle scholen hoeven een IKC te worden
- Bestaande brede scholen (basisscholen die samenwerken met bijvoorbeeld welzijn, sport en cultuur) die naar tevredenheid functioneren en veel ervaring hebben opgedaan, kunnen zelf kiezen of zij een IKC willen worden.

Scholen kunnen zelf kiezen met welke kinderopvang organisatie zij willen gaan samenwerken. Op dit moment werken verschillende scholen al samen met kinderopvang. Soms zit die wel in het schoolgebouw, soms ook niet. Het is denkbaar dat scholen meer eenduidige kinderopvang partners willen kiezen voor de opvang, bijvoorbeeld met peuteropvang en BSO van dezelfde houder. Als scholen de kinderopvangpartner waarmee zij een langdurig commitment willen aangaan, gaan heroverwegen, dan kan dit leiden tot tijdelijke frictie. De gemeente hoopt dat dit in goed overleg kan plaatsvinden.

De gemeente gaat geen streefgetal noemen voor het aantal te realiseren IKCs (bijvoorbeeld: 'we willen in vijf jaar zeven IKCs realiseren'). We zien het als een geleidelijk ontwikkelproces, waarbij

het enthousiasme en draagvlak bij de opvang en de school van groot belang is. De bestuurders van kinderopvang en onderwijs staan daarbij aan het roer.

Het draagvlak op de locatie is van belang. Van daaruit wordt gekeken naar kansen en mogelijkheden. Niet ieder IKC hoeft gehuisvest te worden in een nieuwe (multifunctionele) accommodatie. Er kan ook worden gezocht naar andere mogelijkheden die zich voordoen in de huisvesting, bijvoorbeeld met leegstaande lokalen. De gemeente is zich daarbij bewust van artikel 107 WPO. Als het leerlingaantal groeit en lokalen weer nodig zijn, zal in goed overleg naar een andere oplossing worden gezocht. In het (model)reglement onderwijshuisvesting van de gemeente wordt hiervoor een bepaling opgenomen.

IKCs zijn een middel, maar toch vervullen zij een centrale rol in de educatieve infrastructuur. Door de samenwerking tussen instellingen, kunnen verschillende doelen en thema's uit het sociale domein hier een plek vinden (denk aan preventie, cultuur, vve, ...).

De gemeente Lansingerland ziet de ontwikkeling van IKCs daarom niet alleen als een huisvestingsopgave. Het is óók een inhoudelijke opgave.

De gemeente, de schoolbesturen, kinderopvang en andere partners nemen zich met deze kennisnotitie IKC voor om in Lansingerland de ruimte te bieden voor IKC ontwikkeling.

Beleidsmatig betekent dit:

- Meer integrale beleidsafstemming, bijvoorbeeld op het terrein van VVE, cultuur, sport, zorg en gezondheid;
- Op een constructieve wijze zoeken naar kansen die zich voordoen in huisvesting en meer integrale beleidsafstemming op het gebied van huisvesting
- Meer integrale afstemming van inspanningen op het gebied van zorg en passend onderwijs
- Creëren van een lerend professioneel klimaat, door uitwisseling en transparantie.
- Gezamenlijk volgen van de ontwikkeling en sturen op voortgang

Standaard kan dit worden opgenomen in de agenda voor het OOGO en de Lokaal educatieve agenda (OOGO LEA).

8. Beleidscriteria voor de huisvestingsbeslissingen van het IKC

In deze paragraaf gaan we meer in op de consequenties voor huisvesting.

Voor het nemen van goede beslissingen op het gebied van huisvesting zijn verschillende stappen nodig.

- Het inventariseren van het draagvlak voor het IKC per locatie
- Het in beeld brengen van de huisvestingswensen per locatie
- Het beoordelen van de mogelijkheden (ruimtelijk / technisch / stedenbouwkundig)
- Het beoordelen van de mogelijkheden tot verandering (financieel) en het maken van een planning

Draagvlak voor een IKC is een belangrijk criterium. Daarom wil de gemeente dit samen met de partners ook inzichtelijk maken voor alle betrokkenen. Een uitwerking van de kennisnotitie IKC is bijvoorbeeld het ontwikkelen van een overzicht: welke locaties hebben belangstelling voor de IKC ontwikkeling en wat is daarvoor nodig?

We stellen ons drie categorieën voor:

Categorie	Toelichting
Categorie 1	Direct starten We willen een IKC worden, er is draagvlak, de partners zijn duidelijk
Categorie 2	Oriëntatie We willen er nog over nadenken, misschien is het draagvlak nog niet zo duidelijk of zijn de partners nog niet helemaal uitgekristalliseerd
Categorie 3	Geen belangstelling We willen geen IKC worden

De gemeente en partners gaan samen bezien hoe de belangstelling voor het IKC is. Niet alle huisvestingswensen kunnen tegelijkertijd worden gerealiseerd. Hiervoor zal in goed overleg met de scholen en opvang een plan worden gemaakt. We kijken daarbij ook naar kansen die zich voordoen. Het is verleidelijk om een soort realisatie termijn te benoemen waarbinnen de IKC-ontwikkeling dan vorm zou moeten krijgen. De realiteit is echter dat de ontwikkeling van een IKC tijd kost en dat een gezamenlijke ontwikkelingsrichting eerder betekent dat beleidsbeslissingen op verschillende terreinen op elkaar moeten worden afgestemd, met een inhoudelijk ontwikkelingskader als leidraad. We zouden het eerder kunnen benoemen als 'samen op weg gaan'.

De gemeente Lansingerland ziet voor de ontwikkeling van de huisvesting van IKCs twee opties:

1. Voorfinanciering van de ruimten kinderopvang bij nieuwbouw, waarbij langjarige huurcontracten worden afgesloten
2. Verhuur van de ruimten van kinderopvang via het schoolbestuur

Steeds zal per locatie worden bezien wat de kansen en mogelijkheden zijn. Die afwegingen doen we in goed overleg. Soms zal blijken dat verbouw of uitbreiding niet goed mogelijk is, bijvoorbeeld door gebrek aan ruimte, technische belemmeringen of stedenbouwkundige belemmeringen, maar ook gebrek aan financiële mogelijkheden. De intentie is wel om samen te zoeken naar oplossingen, denkend vanuit een perspectief op de toekomst. Daarom wordt ook gekeken naar multifunctioneel gebruik van ruimten, hetgeen een voordeel van geclusterde bouw kan zijn.

Bij verbouw van bestaande schoolgebouwen zal per locatie moeten worden bekeken hoe de functies goed kunnen worden ingepast in het gebouw. We maken daarbij gebruik van de richtlijnen voor de bouw van scholen en kinderopvang (Ruimte OK, 2016, 2019)²¹. De gemeente gaat daarbij uit van marktconforme huurtarieven.

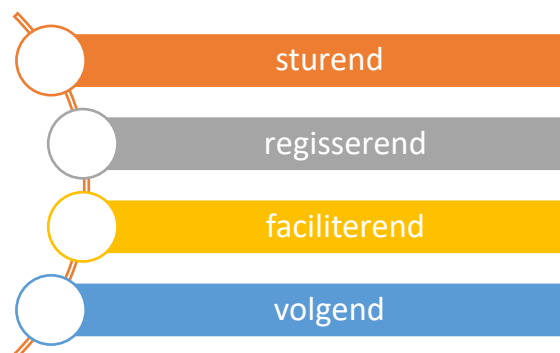
Hierbij zijn duurzaamheid en transformatie mogelijkheden steeds onderdeel van het afwegingskader. Dit geldt ook bij nieuwbouw.

Geboortegolven in nieuwbouwwijken hebben gemiddeld een duur van 15 jaar. Om te voorkomen dat lokalen daarna leeg komen te staan, zal de gemeente erop toezien dat er gekozen wordt voor levensloopbestendig bouwen, waarbij gebouwdelen bijvoorbeeld ook geschikt kunnen worden gemaakt voor andere functies (denk aan fysiotherapie of kantoor). Door compartimentering en onafhankelijke toegankelijkheid ontstaan zo meer mogelijkheden met het bestaande vastgoed. Dit vraagt van de gemeente ook nadere afstemming tussen afdelingen.

²¹Voor de scholen: Ruimte OK (2016). Kwaliteitskader huisvesting, Het kind centraal – actualisering november 2016, uitgegeven door: verschillende partijen, waaronder POraad, VNG
Voor de kinderopvang: Ruimte OK (2019). Huisvesting vanuit kindperspectief, kwaliteitscriteria voor voorzieningen in de kinderopvang uitgegeven door: verschillende partijen, waaronder POraad, VNG, en Waarborgfonds kinderopvang

9. De rol van de gemeente en van de partners

De gemeente kan in het IKC beleid verschillende rollen innemen. De volgende rollen zijn bekend: sturend, regisserend, faciliterend, en volgend (2014, 2016, 2020)^{22, 23, 24}.

De gemeente wil vanuit haar rol als verbinder zo veel mogelijk een regisserende en faciliterende rol innemen. 'Met regie bedoelen we: organiseren, initiëren, faciliteren van een gezamenlijke agenda binnen een netwerk van gelijkwaardige partijen, waar men zich aan committeert, om gezamenlijk maatschappelijke waarde te creëren' (PACT, 2020). De gemeente gaat geen procesbegeleiding op locaties bekostigen voor scholen en kinderopvang: dat is meer een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, scholen en kinderopvang.

De gemeente zal het initiatief nemen voor een werkgroep en het inrichten van het ontwikkelkader. Dit richt zich op:

- Het in beeld brengen van de huisvestingswensen per locatie
- Het beoordelen van de mogelijkheden (ruimtelijk / technisch / stedenbouwkundig)
- Het beoordelen van de mogelijkheden tot verandering (financieel) en het maken van een planning
- Gezamenlijk leren van elkaar, gezamenlijke uitgangspunten formuleren, bijvoorbeeld op het gebied van exploitatie en beheer

Daar waar schoolbesturen bouwheerschap hebben voor de verbouw / nieuwbouw, zal de realisatie verder berusten bij de schoolbesturen.

De huisvestingvragen van kinderopvang en onderwijs die buiten de focus deze nota vallen zijn hiermee niet buiten beeld van de gemeente.

Het is beter om het overleg over de huisvestingsvragen en het inhoudelijke overleg te splitsen. Daarom is het voorstelbaar dat er ook een speciale werkgroep kan ontstaan voor de inhoudelijke ontwikkeling van de IKCs. Hier spelen andere vraagstukken dan in de werkgroep huisvesting. Het ontwikkelschema uit de bijlage biedt een denkkader. Dit is meer een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen en kinderopvang, maar de gemeente is wel belangstellend en faciliterend – de gemeente denkt mee over oplossingen van vraagstukken (mede vanuit een maatschappelijk belang en het perspectief van het OOGO / de LEA).

²² VNG (2014). Handreiking beleid Kindcentra, Vaart maken, Koplopers van kindcentra doen verslag, Den Haag: VNG

²³ Studulski, F. & Kruiter, J. (2016). De gemeente en integrale kindcentra, Utrecht: Sardes

²⁴ PACT (2020). Lokaal samenwerken aan kindvoorzieningen. Regie pakken: waarom en hoe? Handreiking voor gemeenten, www.Pactvoorkindcentra.nl

In de inhoudelijke werkgroep kan het gaan over vraagstukken als:

- Ontwikkeling van visie en planvorming
- Vormgeving doorgaande lijnen
- Inrichten van de organisatie en de leiding
- Communicatie naar ouders
- (mogelijke) uitwisseling van personeel

Als IKCs in Lansingerland zich ontwikkelen tot een heldere infrastructuur voor de jeugd van 0-12 jaar, dan is dat voor de gemeente ook aangrijpingspunt voor bijvoorbeeld beleid op het gebied van collectieve preventie en andere beleidsthema's (denk aan cultuur of sport). De werkgroepen geven invulling aan een adequate opdracht en vergaderfrequentie.

Daarnaast zal de gemeente ook bezien waar er mogelijkheden zijn om beleidsmatig intern te ontschotten om tot beter integraal beleid te komen. De gemeente wil een goede educatieve infrastructuur ontwikkelen. Lansingerland is een aantrekkelijke gemeente voor jonge startende gezinnen. De inzet is om als gemeente samen met de partners te komen tot goede oplossingen voor vraagstukken die spelen op locaties, vooral op het gebied van huisvesting.

Zoals gezegd vervult het IKC een centrale rol in het netwerk rond kinderen, en daarmee ook in de educatieve infrastructuur. Het IKC is niet alleen een huisvestingsvraagstuk maar ook een inhoudelijke opgave. De gemeente hanteert daarom een inhoudelijk ontwikkelinstrument dat de samenwerking tussen opvang en onderwijs weergeeft. De gemeente kijkt met belangstelling naar de ontwikkeling van de IKCs en ziet de inhoudelijke ontwikkeling ook als een voorwaarde voor de kinderopvang en het onderwijs om te komen tot nieuwe stappen. In het land bestaan verschillende ontwikkelingsinstrumenten²⁵.

In de ontwikkelinstrumenten wordt vaak de mate van samenwerking vormgegeven door fases te onderscheiden, zoals:

- back to back
- Face to face
- Hand in hand
- Cheek to cheek

We noemen deze fases ambitieniveaus, om de mate van samenwerking te beschrijven.

In de bijlage staat het inhoudelijk ontwikkelkader dat de gemeente graag wil hanteren samen met de partners. Dit ontwikkelinstrument is een gesprekskader, maar ook een monitor om te volgen wat de ontwikkeling per locatie is. Het doel is niet 'zo snel mogelijk, zo integraal mogelijk' te zijn.

²⁵ Gemeente Hoorn, 2016, ontwikkelinstrument IKC / Gemeente Den Bosch, Compas013, stadsfoto / Korein Kinderopvang. Volop groeien met het project kinderopvang – onderwijs / Kwaliteitskaart brede school – IKC, landelijk steunpunt brede school / Almere Checklist IKC

10. Afstemming en dialoog

Voor de ontwikkeling van de IKCs voorziet de gemeente twee werkgroepen. Beide werkgroepen zijn sub werkgroepen van het OOGO LEA en komen minimaal twee keer per jaar samen.

Twee werkgroepen:

1. Huisvesting IKC (een 'mini-IHP')
2. Inhoudelijke IKC werkgroep

De werkgroep huisvesting IKC richt zich meer op de huisvestingsvragen rond het IKC. Vanuit de verantwoordelijkheden die de gemeente heeft voor huisvesting zal de gemeente hier het initiatief in nemen. Vanuit de rol van verbinder zal de gemeente meedenken en alternatieve oplossingen met de partners verkennen.

Mogelijke onderdelen van de agenda zijn:

- Inventariseren IKC ambities in Lansingerland
- Analyseren van de maatschappelijke vragen en problemen
- Krachtenveldanalyse (belangen in beeld brengen)
- Gezamenlijk zoeken naar huisvestingsoplossingen

Naast de werkgroep voor huisvestingsvragen kunnen onderwijs en opvang ook een gemeentelijke werkgroep initiëren voor de inhoudelijke ontwikkeling van IKCs. Professionals kunnen elkaar hierin steunen. De gemeente is belangstellend en faciliteert. Met vertegenwoordigers van opvang en onderwijs zal de gemeente de ontwikkeling van de IKC ontwikkeling monitoren.

In deze werkgroep agenderen we de onderwerpen die in paragraaf 9 zijn genoemd, aangevuld met bijvoorbeeld:

- Organiseren gezamenlijke studiedag / kennisuitwisseling
- Monitoren van de IKC ontwikkeling met het ontwikkelinstrument

Het ontwikkelinstrument IKC is een belangrijk gesprekskader om de ontwikkeling van de IKCs te monitoren. De gemeente heeft geen rol in het operationaliseren van de IKC op de locaties, maar is natuurlijk wel belangstellend.

BIJLAGE - Ontwikkelinstrument IKC Lansingerland

De thema's van het ontwikkelinstrument IKC zijn:

1. Bestuurlijk draagvlak
2. Uitstraling van één organisatie
3. Gezamenlijke visie
4. Het kind staat centraal
5. Ouders betrokken
6. Thuisnabij maatwerk in de gemeente, dorp, wijk, buurt
7. Multidisciplinaire samenwerking
8. Doorgaande lijn
9. Nieuwe professionele houding
10. Structurele aanpak
11. Geschikte en beschikbare ruimten
12. Zichtbaar maken van de resultaten

Dit instrument is gebaseerd op het instrument dat eerder is ontwikkeld in Hoorn (2016) een coproductie van de Sardes en de lokale partners. De partners in Lansingerland zijn vrij om het te verbeteren.

De laatste fase is door belemmeringen in wet- en regelgeving nog moeilijk te realiseren.

1. Bestuurlijke samenwerking				
Back to back De partners werken niet samen	Face to face De partners werken basaal samen zoals bedoeld in artikel 45 WPO (makelaarsmodel)	Hand in hand De partners maken afspraken over bijvoorbeeld preferred partnership. Besturen delen een visie op IKC ontwikkeling die leidend is voor de locaties.	Cheek to cheek De partners werken met een samenwerkings overeenkomst of andere juridische samenwerkings-overeenkomst	Integraal Fusie van betrokken partners
2. Eén organisatie				
Back to back De partners werken en handelen als aparte organisaties	Face to face De partners kennen elkaar (medewerkers en uitgangspunten)	Hand in hand De partners ondernemen soms samen activiteiten op basis van een niet-vrijblijvende samenwerkingsovereenkomst; er is een vorm van gemeenschappelijke leiding Begin en eindtijden zijn goed op elkaar afgestemd.	Cheek to cheek De partners zijn onderdeel van een juridische samenwerkingsovereenkomst (nevenstichting, ...); er is eenduidige leiding. Er is efficiënte administratie (ouders bellen maar een keer als het kind ziek is); Er is één website en nieuwsbrief.	Integraal Er is één organisatie (een juridisch, financieel en organisatorisch geheel); er is een IKC directeur per locatie; er is één website en nieuwsbrief.
3. Gezamenlijke visie op leren, ontwikkeling en samenwerken				
Back to back Iedere partner heeft een eigen visie	Face to face De partners kennen elkaars visie	Hand in hand Er is een gezamenlijke visie opgesteld, die bij individuele partners anders kan uitwerken	Cheek to cheek Er is een gezamenlijke visie opgesteld, vanuit het kind, die ook draagvlak heeft op de werkvloer	Integraal De gemeenschappelijke visie is leidend voor de organisatie
4. Het kind staat centraal				
Back to back De partners hebben ieder hun aanbod voor groepen kinderen (0-2 jaar, 2-4 jaar, 4-12 jaar, naschools). Professionals werken binnen hun eigen groep.	Face to face De partners kennen het aanbod van de verschillende partijen op een locatie. Professionals stemmen met elkaar af.	Hand in hand De partners op een locatie hebben een gezamenlijk aanbod naast een eigen aanbod. Professionals stemmen taken optimaal af, ten behoeve van het kind.	Cheek to cheek De partners hebben een gezamenlijk aanbod en onderscheiden daarin verschillende aspecten, gericht op sociaal-emotioneel, motorisch, fysiek en cognitief; er zijn activiteiten voor educatie, zorg, vrije tijd en ouders.	Integraal Het IKC biedt een kader voor verschillende ontwikkelingsaspecten voor kinderen van 0-12 jaar, waarin professionals werken met verschillende deskundigheden.

			Professionals voelen zich onderdeel van het geheel IKC	
5. Ouders betrokken en als klant				
Back to back Iedere partner heeft een eigen relatie met de eigen ouders op basis van de wettelijke verplichtingen.	Face to face De partners weten van elkaar welke doelen en activiteiten men onderneemt met de partners; verwachtingen van ouders zijn duidelijk.	Hand in hand De partners hebben activiteiten voor ouders afgestemd op elkaar (vanuit hun eigen beleid); ouders hebben een plek in het IKC; activiteiten met ouders komen tot stand in afstemming met ouders.	Cheek to cheek De partners hebben voor de locatie nieuw ouderbeleid gemaakt op basis van pedagogisch partnerschap en wederkerigheid; waarbij ouders goed worden geïnformeerd over het IKC. Ouders hebben goed zicht op ondersteuning / educatie die zij kunnen gebruiken. En het IKC maakt ook gebruik van talenten van ouders.	Integraal Er is een integraal ouderbeleid, waarin ouders zelf ook een belangrijke rol spelen en het IKC een gemeenschap vormt, samen met de ouders. Er is een IKC raad. Ouders zijn actieve partner(s) van de IKC en worden op alle terreinen betrokken, waarbij gestreefd wordt naar een zo groot mogelijke graad van participatie.
6. Thuisnabij maatwerk in gemeente, dorp, wijk, buurt				
Back to back Partners staan in een wijk, maar hebben geen tot weinig relatie met hun omgeving.	Face to face Partners van het IKC weten welk aanbod er in de wijk of buurt is (bijvoorbeeld bibliotheek, speel-o-theek etc)	Hand in hand Partners van het IKC benutten het aanbod in de wijk voor activiteiten op het gebied van sport, cultuur of andere maatschappelijke doelen.	Cheek to cheek Een gezamenlijke aanpak van het IKC richt zich ook op de bevordering van sociale cohesie en de inbreng van de actoren in de wijk of buurt.	Integraal Het IKC is onderdeel van een lokale gemeenschap. Het IKC verbindt een gezamenlijk vraag- en doelgericht aanbod van activiteiten.
7. Multidisciplinaire samenwerking				
Back to back Er is geen samenwerking tussen de verschillende disciplines van de verschillende partijen.	Face to face De partijen per locatie zijn in beeld. Naast kernpartijen onderwijs en opvang is er ruimte voor peuterarrangementen, zorg- en welzijn en anderen. De partijen zijn op de hoogte van elkaars expertise.	Hand in hand Er is afstemming over de inzet van de verschillende disciplines op basis van de visie. Multidisciplinaire samenwerking biedt meerwaarde voor het IKC.	Cheek to cheek In het IKC wordt gewerkt met multidisciplinaire teams; er zijn goede afspraken over taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid (TBVA).	Integraal Het IKC werkt als een <i>High Performance Organisation</i> , met een team, waarin verschillende disciplines op basis van de visie en TBVA samenwerken.
8. Doorgaande lijn ondersteuning, waaronder ook zorg				
Back to back	Face to face	Hand in hand	Cheek to cheek	Integraal

De partijen werken met eigen kindvolgsysteem (KVS), zonder overdracht; er is geen uitwisseling.	Er is informele uitwisseling tussen beroepskrachten, er is koude overdracht van kindgegevens.	Iedere partij werkt met een eigen kindvolgsysteem, er is warme overdracht. Preventie is leidend voor een integraal signaleringssysteem en wederzijdse benutting van deskundigheid (voorbeeld: IBER komt signaleren in de voorschool).	Er is een doorgaande lijn in ondersteuning (met bijvoorbeeld KVS en MDT/ZAT). Signalering en preventie zijn gericht op 0-13 jaar.	Er zijn individuele ontwikkelingslijnen waar de ondersteuning op aansluit; begeleiding door mentoren / coaches, met bijvoorbeeld ondersteuningsportfolio.
9. Doorgaande lijn inhoud, waaronder ook identiteit				
Back to back De partijen werken met eigen aanbod en programma's.	Face to face De partners zijn op de hoogte van elkaars aanbod en werk.	Hand in hand Men werkt aan inhoudelijke doorgaande lijnen voor minimaal twee thema's (bijvoorbeeld VVE, beweging of cultuureducatie).	Cheek to cheek De partners werken op basis van een gezamenlijke pedagogische visie aan verschillende doorgaande lijnen.	Integraal Doorgaande lijnen zijn gepersonaliseerd en geven inhoudelijk richting aan de organisatie voor kinderen van 0-12 jaar.
10. Nieuwe professionele houding				
Back to back De verschillende partijen kennen elkaar niet	Face to face De professionals doen hun best om elkaar te leren kennen (bijvoorbeeld informeel, of met een smoelenboek). Ze verkennen elkaars deskundigheid.	Hand in hand De professionals werken aan samenwerking door het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten, een project of product. Professionals leren denken in het kader van het geheel.	Cheek to cheek Een open, positieve en flexibele houding tussen alle professionals. Deskundigheden en verantwoordelijkheden zijn over en weer duidelijk.	Integraal Alle professionals van de locatie zijn onderdeel van een lerende gemeenschap, die open en constructief werkt aan een gemeenschappelijke professionele cultuur. Personeelsbeleid is verantwoordelijkheid IKC directeur.
11. Geschikte en beschikbare ruimte				
Back to back Iedere partner heeft ruimten; de partners zitten bij elkaar in de buurt (loopafstand).	Face to face De partners zien de voordelen van een geclusterde voorziening, en benutten nu elkaars nabijheid.	Hand in hand De partners clusteren zich en delen af en toe ook ruimten; de huisvesting stimuleert (in)formeel overleg tussen de professionals. Er zijn goede afspraken over beheer en exploitatie.	Cheek to cheek De partners delen één voorziening en ruimten; er is een centrale informatiebalie voor iedereen. Beheer en exploitatie zijn goed geregeld.	Integraal Er is één voorziening voor kinderen van 0-12 jaar, personeel en ouders. Ruimten worden gebruikt naar functie en behoefte.

12. Kwaliteitsbeleid				
Back to back Iedere partner heeft incidenteel activiteiten, waarbij resultaten niet in beeld worden gebracht.	Face to face De activiteiten van partners worden wat betreft inhoud en planning tussen partners afgestemd.	Hand in hand Naast afstemming van activiteiten in tijd en inhoud is er ook evaluatie.	Cheek to cheek Er is een structurele cyclus van planning, evaluatie en bijstelling van de activiteiten voor alle betrokken partners.	Integraal Het IKC heeft een lerend vermogen en een structurele cyclus van planning, uitvoering, evaluatie en bijstelling.